د کابل ښار معماري

بي بي مهرو

ليکوال: ډاکټر معمار حشمت الله اتمر

پيخليک: تله ۱۴۰۴ لــيږدی

Ketabton.com

ketabton.com - The Digital Library

ketabton.com - The Digital Library

بسم الله الرحمن الرحيم

ketabton.com - The Digital Library

....

لیکي پوهه:

سرلیک: **د کابل ښار معماري- بي بي مهرو**
لیکوال: ډاکتر مهندس حشمت الله ,, اتمر ،،
اېډېټور:
د پښتنې دېزان: ډاکتر مهندس حشمت الله ,, اتمر ،،
خپرندوی:
چاپشمېر: ۵۰
چاپ نېټه: میاشت - تله / کال ۱۴۰۴
واټس اپ: +۹۳۷۹۹۳۷۶۹۹۸
برېښنالیک: atmar_hashmatullah@yahoo.com

د چاپ حقوق له لیکوال او خپرندوی سره خوندي دي، بې اخځ
ښوونې ترې د ګټې اخیستنې اجازه نه شته.

ketabton.com - The Digital Library

لړليک

سرليک .... چوپړی

پخښتی.. ١
د بي بي مهرو سپين ږيرو سره د غونډې انځور.......................... ٢
بسم الله الرحمن الرحيم ٣
ليکي پوهه:... ٤
لړليک ٥
تراڼ (پيل، شروع، بريد).. ٧
د يادښتونو له پاره:... ٩
لنډيزه:... ١٠
د بي بي مهرو کلي لنده پيژندنه: ١١
بی بی مهرو د سيمې ګذرونه (منطقې):............................. ١٥
د بي بي مهرو سيمې خير خواه (مهربانه) خلک: ١٧
د بي بي مهرو (لوی) جامع جوماتونه: ١٩
د بي بي مهرو کوشني جوماتونه: ٢١
د بي بي مهرو ښوونځي: ٢١
د بي بي مهرو ديني مدرسې:...................................... ٢١
د بي بي مهرو زيارتونه:.. ٢٣
د بي بي مهرو جنازه ځای: ٢٧
د بي بي مهرو حمام: ٢٧
د بي بي مهرو کاروانسرای: ٣٢

ketabton.com - The Digital Library

....

د بي بي مهرو کافي ګانې (رستورانتونه):.. ۳۲

د بي بي مهرو بازارونه:.. ۳۳

د بي بي مهرو د اوبو ژرنده:.. ۳٤

د بي بي مهرو هديره:... ۳٤

د بي بي مهرو تفريحي پارک:... ۳٤

د بي بي مهرو په نوم د دې سيمې او غونډۍ د نومولو لاملونه: ۳۵

لومړۍ روايت: ۳۷

دوهم روايت: ٤۰

د بي بي مهرو په اړه ولسي (فلکلور) کيسه:................................... ٤۱

د څېرنې مرحلې انځورونه (انځورونه خبرې کوي) ٦۲

بي بي مهرو معماري (آرکيتيکچر):... ۷٦

پايله: ۱٤۰

وړانديزه طرحه د بي بي مهرو مقبرې د پاره: ۱٤۱

د چاپ شويو کتابونو لېست.. ۱٤۱

د کار لاندې کتابونو لېست ۱٤٦

د امکان او وخت په صورت کې... ۱٤۷

د پخښنتۍ ځت ۱٤۸

ketabton.com - The Digital Library

د کابل ښار معماري - بي بي مهرو

....

تراڼ (پيل، شروع، بريد)

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمنِ الرَّحِيمِ، الْحَمْدُ لِلَّهِ إِجْلَالًا لِقُدْرَتِهِ، وَ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ خُضُوعاً لِعِزَّتِهِ، وَصَلَّى اللَّهُ عَلَى مُحَمَّدٍوَآلِه .

بې پايه ستاينه او بې حده مننه، د هغه سپېڅلي ذات نه چې د وجود مانۍ او کاينات يې د انساني وجود د تکامل او د انسان له پاره د خپل سپېڅلي ذات او عبادت د حقيقت له پېژندلو پرته جوړ کړل.
هغه د ذات يو هه، عالي، لوړ او ښکلي نومونه دي، او کائناتو د پيداينېت يوه حتمي لامل دی.
عظمت، د ټولې نړۍ موجوديت، د ناڅاپه څخه راوتل، حق د رسيدو جوهر په يوه والي کې د اعتراف، تباهۍ او بې وسۍ يوه له لوړو وسيلو څخه دی.

ګرانو لوستونکو!

دا ځل مې و غوښتل د کابل ښار يوې ښندې د معمارۍ په هکله چې تر ۳۰۰ کلونو ډېر تاريخ لري او د بي بي مهرو په نوم يادېږي، د خپلو کتابونو مينوالو او لوستونکو سره ګډ (شريکه) کړم.
زما د کتابونو مينه وال يوازې معماران او انجينران نه دي، او نه بايد اوسي، نوځکه غواړم ورځ په ورځ د خپلو ليکونو کې توپير راوړم چې د هرې څانګې مينه وال په کې ډېر شي، دا کار به ما دېته اړ کړې چې ليکنې مې توپير و لري او هم به مې مينه وال ډېر شي.

ketabton.com - The Digital Library

....

پاکه ربه!

زموږ له پاره خپله لاره بې ستونزې کړه، تر څو موږ له تا پرته بل څوک و نه وینو او نه یې پېژنو.

زموږ سره مرسته و کړه تر څو مو په وجود کې د غرور نخښه پاتې نه شي او د اسلام د دین له سپیڅلو بنده ګانو څخه مو و بولې.

مننه:

د یادوني وړ بولم چې د دې کتاب په لیکنه کې زما سره د سیمې مشرانو او خاصتاً محترم سید اسحق مودودي، د بي بي مهرو د ځوانانو شورا ریس د معلوماتو راټولولو او انځورونو اخیستلو د اجازې په برخه کې مرسته کړې ده، د خدای (ج) نه هغوی ته د ښې روغتیا او اوږد عمر غوښتنه کوم.

- د نظر ټولو خاوندانو او هغه څوک چې دا کتاب لولي په ډېر درنښت هیله کیږي چې، خپلې غوښتنې او وړاندیزونه د دې کتاب د بیا کتنې له پاره، زما سره شریکه کړئ.

Whatsapp: ۰۰۹۳۷۹۹۳۷۶۹۹۸

په در نښت
ډاکټر معمار حشمت الله اتمر

ketabton.com - The Digital Library

....

د يادښتونو له پاره:

۱- ....

۲- ....

۳- ....

۴- ....

۵- ....

۶- ....

۷- ....

۸- ....

۹- ....

۱۰- ....

ketabton.com - The Digital Library

د کابل ښار معماري - بي بي مهرو

....

لنډيزه:

افغانستان د اسيا د وچې په زړه کې پروت دی، يوه غرنی او بډايه هېواد دی چې د منځنی اسيا او منځني ختيځ د هېوادونو ترمنځ شتون لري.

د افغانستان په وچه کې راګير هيواد له پاره، چې لوړ او جګ غرونه، پراخې ښکلې غونډۍ، شنې درې او ډير بيلا بيل جګوالی، ټيټوالی (ريلف)، لکه لوړې او ټيټې ځمکې لري، چې د دې ځمکې د پيژندلو او له نورو آسيايي هيوادونو څخه د توپير له پاره اساسي حقيقت دی .

همدا راز دا هېواد د کرنې له پاره ښه خاوره لري او مالداری ته هم چمتو دی.

کابل ښار د بحر له سطحې څخه۱۸۰۰ متره لوړ دی، په انځور کې ليدل شوی غر د پغمان غر دی چې ۴۷۰۰ متره لوړوالی لري.

کابل ولايت په شمال لوېديځ کې له پروان، په شمال ختيځ کې له کاپيسا، په ختيځ کې له لغمان، په سوېل ختيځ کې له ننګرهار، په سوېل کې له لوګر او په سوېل لوېديځ کې له ميدان وردګو ولايت سره ګډه پوله لري.

ketabton.com - The Digital Library

د کابل ښار معماري - بي بي مهرو

....

د بي بي مهرو کلي لنډه پېژندنه:

د (بي بي مهرو) سیمه د کابل ښار په مرکز، د وزیر محمد اکبر خان او د خواجه رواش هوایي ډگر ته څېرمه شتون (موقعیت) لري.

د بي بي مهرو د سیمې انځور

ketabton.com - The Digital Library

د کابل ښار معماري - بي بي مهرو

....

د بي بي مهرو له سيمي څخه اوايي (فضايي) انځور

د بي بي مهرو له سيمي څخه اوايي (فضايي) انځور

ketabton.com - The Digital Library

د کابل ښار معماري - بي بي مهرو

....

د پورتنی نقشې په پام کې نیولو سره، بي بي مهرو سیمه، له شمال څخه د خواجه رواش هوايي ډګر، د لویدیځ نه موسی کلا او وزیر آباد، له سویل څخه د وزیر محمد اکبر خان سیمې، غونډۍ، او څلور سویز سردار محمد داود خان روغتون او له ختیځ څخه دریم او څلورم مکرویانونو پورې غزېدلې ده.

دا سیمه د بي بي مهرو په نوم مشهوره ده، د بي بي مهرو غونډۍ اوس هم د سیمې او کابلیانو یوه ځانګړی تفریحي ځای دی، چې الته (هلته) د لیدو، کتو، آیس کریم خوړو او کاغذي پتنګ الوزولو(جګولو) په څېر فعالیتونو څخه خوند اخیستلی شئ.

د کابل ښار د بي بي مهرو غونډۍ پر سر د کاغذي پتنګ لوبې انځور

ketabton.com - The Digital Library

د کابل ښار معماري - بي بي مهرو

....

د کابل ښار د بي بي مهرو غونډۍ پر سر د کاغذي پتنګ لوبې انځور

ketabton.com - The Digital Library

....

بی بی مهرو د سیمې ګذرونه (منطقې):

چارنله، نو آباد، پوستین دوزان، قصابان، میدانی، بلوچان، جمهوریت، حاجی قاسم، میرصاحب، قلعه خواجه، نوآباد قلعه خواجه ، قلعه خیاط، قلعه وکیل، قلعه چمن، قلعه خاطر، نوآباد قلعه خاطر ، ناصری، جوی آسیا، او بلاک های هوایی په دې سیمې پورې اړه لري.

د بي بي مهرو سیمه ۱۲ ملکونه (ملکان، مشران) لري، چې د شورا مشر يې حاجي صاحب عبدالحمید خان چې په خان جرمن مشهور دی، د شورا مشري کوي.

بي بي مهرو شاوخوا ۳۰۰۰ (درې زره کورونه) او ۲٤ زره وګړي لري، چې ۷۰ سلنه اوسېدونکي يې د سیمې اصلي اوسېدونکي او ۳۰ سلنه اوسېدونکي يې کرایه ورکوونکي کسان (خلک) دي.

د بي بي مهرو اوسني اوسېدونکي د بیلا بیلو ټبرونو څخه دي لکه:

تاجک، پښتانه او بلوڅ.

د دې کلي د تاریخ هغه سپین ږیري چې ډېرو يې د افغان - انګریزانو په دریيمه جګړه کې برخه اخیستې او په مېړانه يې جګړه کړې، نوموړنه يې په لاندې ډول دي.

ketabton.com - The Digital Library

سید افضل د سید اصغر زوی، سید اکرم او سید داود آغا (گذر قلعه خواجه) حاجی پادوان مشهور په حاجی پادو، منصور خان، حاجی غلام صدیق او حاجی بازمحمد.

کلانتر شاه گل (د قلعه چمن گذر نه) پخوانی وکیل

علاقه دار میرزا محمد خان (د حاجی قاسم گذر نه)

وکیل محمد آصف خان بلوچ (د قلعه چمن گذر نه)

حاجی ولی محمد خان (د قلعه وکیل گذر نه)

ketabton.com - The Digital Library

....

د بي بي مهرو سیمې خیر خواه (مهربانه) خلک:

محبوب خان بلوچ چې مهم خدمتونه یې د بلوچ د ګذر جامع جومات ته کړي دي .
چې د ډاکټر صاحب یاسین ضیاء او پښتون یار په مالي مرسته او همکارۍ جوړ شوی دی.
همدا راز باغبان باشی درمحمد، صبدر چچو، ملک خوشدل، ملک کریم په دې شعار سره چې (سړی باید خالي لاس کور ته ولاړ نه شي)، ښاغلی علي محمد خان، جان محمد خان، خلیفه جلال د دې سیمې د مشهورو معمارانو له جملې څخه وو.
هغه وخت چې د نوي ښار او وزیر محمد اکبر خان د سیمې ودانۍ جوړونې کې یې پراخه برخه اخیستې وه، د بلوچانو دګذر څخه ول.
کاکا محسن، عبدالخالق، محمد انور، محمد صفدر، حاجی یحیی، کفتان صالح (د جمهوریت ګذر نه)
حاجی محمد عمر خان کلانتر، سلام الدین، هاشم قصاب، نادرختګر(ګلکار)، حاجی ګلبدین، سخیداد دکاندار، (د پوستین دوزانو ګذر نه) حاجی محمد خان، حاجی تاج محمد، حاجی نور محمد، مدیر اکبر قصاب، صوفی محمد سلیمان، ملا سکندر، ملا ضیالحق، محمد علم خان، محمد اعظم خان، خدا بخش، احوالدار محمد بخش، رمضان قفل ساز، حاجی فضل احمد، محمد هاشم خباز، محمد هاشم نجار، احمد ګلکار، عبدالغفار ګلکار، لالا ګل رنګمال، سید محمد عارف رنګمال، حاجی منصور مشهور په منصور سماوارچی، حاجی تاج محمد او حاجی نورمحمد چرم کاران ، حاجی

ketabton.com - The Digital Library

محمد محسن ګاډیوان، محمد قاسم ګاډیوان، کاکا بسم الله ګادیوان (د حاجی قاسم ګذر نه)

حاجی ذبیح مومندره یی او هوایي کپتان معراج د قلعه خواجه څخه یاد کړو.

همدارنګه د بي بي مهرو خلک دیني، سوله خوښونکي، ازادي غوښتونکي، میلمه پاله، د علم او فرهنګ خلک دي.

د بي بي مهرو مشهورو کسانو لکه:

پهلوان عزیز مشهور په شخ ، شیرین افغان د حاجی قاسم ګذر نه، یارجان بلوچ، حاجی صبور د میرانو ګذر نه، احمد جان د ظاهر شاه د دربار بزرګر، قاسم خان - د ظاهر شاه یاور، عبدالرحیم زرګر او محمد امین زرګر د حاجی قاسم د ګذر نه، حاجی عبدالحمید او اکبر د ظاهر شاه تحویلدار د قلعه خاطر ګذر نه یادوی شو.

په بي بي مهرو کې هم لکه د کابل د نورو سیمو په څېر کاکه ګان وو، چې د محسن نوم یادولای شو، کوم چې د محسن ګنګس په نوم مشهور و.

هغه به له ظالم څخه د مظلوم د حق اخیستلو هڅه کوله او د غریبې طبقې ملاتړی به یې کوه.

همدارنګه د سیمې خلکو شوروي د پخواني ایتلاف د اشغالګرو ځواکونو پر وړاندې په جهاد کې برخه واخیسته، چې د همدې دورې د مجاهدینو له جملې څخه استاد حمدالله چې په استاد اکبر مشهور و، قومندانان عبدالله، عظیم الله، عزیز مشهور په شفیع، سید میر، احمد شاه، لطیف، مدیر عبدالصمد، مدیر هاتف، نصرت مدیر او د اجمیر قومندان نومونه اخستلی شو.

په بي بي مهرو کې تر ۲۰ ډېر کوچني او لوی جوماتونه شتون لري.

ketabton.com - The Digital Library

د بي بي مهرو (لوی) جامع جوماتونه:

اوس اباد (نو آباد) سيد نيک محمد خان، خالد ابن وليد، ميداني، بلوچان، جمهوريت، حاجي قاسم، (مير باز خان، د مير بابا خان زوی او د حاجي قاسم لمسی/ محمد يعقوب د حاجي قاسم لمسی دی، چې د ۱۱۵ کلنۍ په عمر وفات شوی دی.

کله چې مير باز خان جومات جوړ کړ، له دې وړاندې په دې او لرې واټن کې جومات نه و، د دې کلي خلکو په هغه ځای کې لمونځ کاوه، چې تر دوو غونډيو لاندې سوری و، چې په اوس مهال کې د هغه ځای د پاسه د جنازې ځای دی.

د مير صاحب قلعه خواجه جومات، قلعه وکيل جومات، قلعه چمن جومات، هوايي بلاکونو جومات (دوې ودانۍ) او د قلعه خاطر جومات (دوې ودانۍ)

ketabton.com - The Digital Library

بي بي مهرو د قلعه خواجه جامع جومات نه انځور

ketabton.com - The Digital Library

....

د بي بي مهرو کوشني جوماتونه:

نوآباد، اتفاق، پنجشيريان، محمود طرزی او د قلعه خاطر نو آباد جومات.

د بي بي مهرو ښوونځي:

په بي بي مهرو کې درې ښوونځي شتون لری چې په لاندې ډول ترې يادونه کولای شو.

۱. بی بی مهرو د الکانو(ذکورو) ليسه
۲. د بی بی مهرو د نجونو متوسطه
۳. د بی بی مهرو د نجونو ليسه

د بي بي مهرو ديني مدرسې:

د بي بي مهرو په مير صاحب ګذر کې د نارينه وو له پاره د رسمي ديني مدرسې دوې ځانګې او په بېلابېلو سيمو کې د نجونو له پاره د غير رسمي ديني مدرسې درې ځانګې شتون لري، چې د حاجي سيف الدين سيفي د کورنۍ له خوا پرانستل شوې او د ښځينه زده کوونکو په کې ديني زده کړې کوي.

اغلې مژګان سيفي يې مشره او په نارينه ځانګه کې فخرالدين سيفي د مرستيال په توګه کار کوي.

ketabton.com - The Digital Library

د کابل ښار معماري - بي بي مهرو

....

دغه مدرسې په لنډه موده کې وکولای شول چې د بي بي مهرو د بېلابېلو سیمو لکه:

د قلعه خواجه، قلعه خاطر، ده خدایداد، دو سرکې ځخه تکړه زده کوونکي جذب کړي، دیني زده کړو او د قرآن کریم په تدریس کې یې ګډ (شامل) کړي.

د اسلامي حجاب رعایت، ورورولي، وطن پالنې، د قرآنکریم ښوونه، تلاوت په برخو کې، خلک تشویق او ښوونه ورکوي.

دغې مدرسې په ۱۳۹۶ کال کې ستاینلیک او په ۱۳۹۷ کال کې د انجمن له رئیس شیخ عابد ځخه رسمي سند ترلاسه کړ.

په ۲۰۱۸ کال کې د دغې مدرسې زده کوونکو د افغانستان د تېر ولسمشر محمد اشرف غني په رسمي بلنه کې ګډون وکړ او له هغه سره یې وکتل.

د دې ترڅنګ دغې مدرسې زده کوونکو په ۲۰۱۷ کال کې د سیرت النبی په سیالیو کې لومړی مقام خپل کړ.

په دې برخه کې د آغلې مژګان سیفي او د هغې د مرستیال ښاغلي فخرالدین سیفي هڅې، د ستاینلو وړ دي.

ketabton.com - The Digital Library

....

د بي بي مهرو زيارتونه:

بي بي مهرو د مشهورو زيارتونو نه کولای شو د لاندې زيارتونو نومونو، يادونه وکړو.

شاه امان الدين غازی، سيد جلال اغا مشهور په بخارايي، د پير کمر بسته زيارت او خواجه يادگار ولی نومونه واخلو.

ketabton.com - The Digital Library

د کابل ښار معماري - بي بي مهرو

....

بي بي مهر د خواجه يادګار ولي زيارت نه انځور

ketabton.com - The Digital Library

بي بي مهرو د خواجه يادګار ولي زيارت نه انځور

ketabton.com - The Digital Library

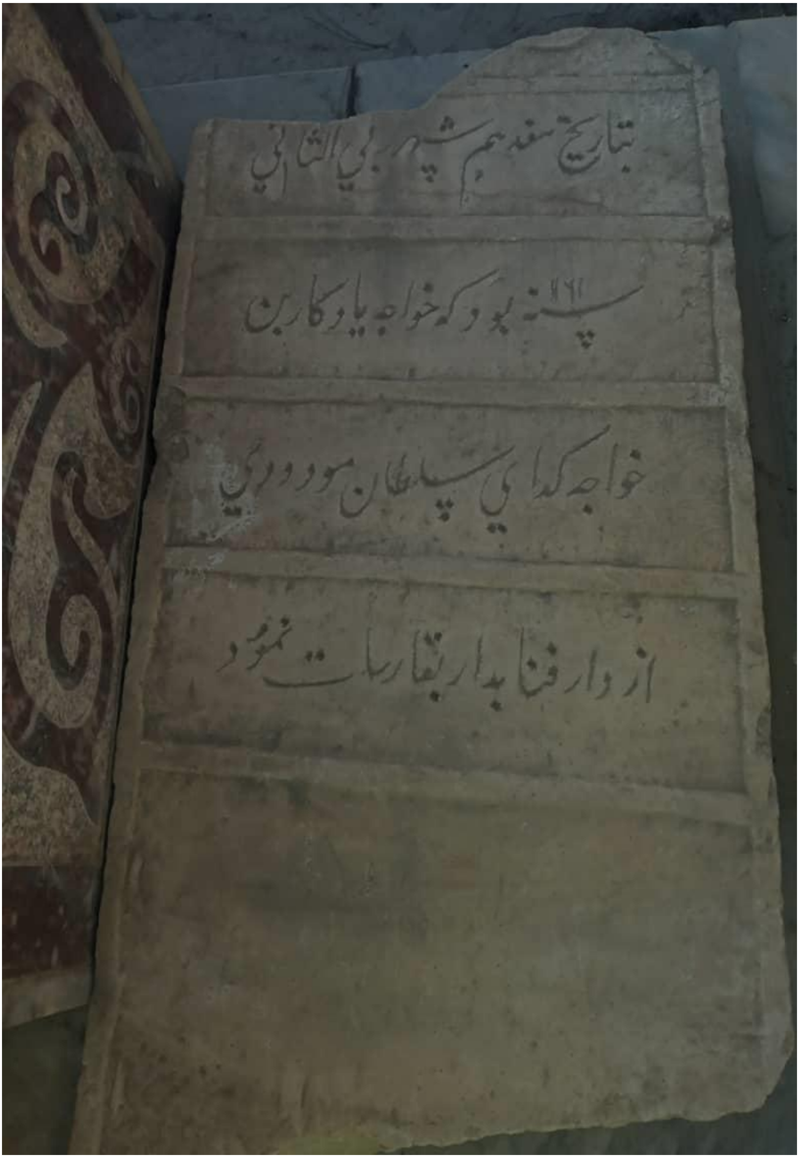

خواجه یادګارولي د لیکل شوې تیږې نه انځور

ketabton.com - The Digital Library

....

د بي بي مهرو جنازه ځای:

په بي بي مهرو کې د جنازې لمونځ اداء کولو له پاره یوه ځانګړې سیمه شتون لری، چې د جنازې ځای بلل کیږي.

ویل کیږي چې الته (هلته) پخوا دوې تونلونه یا لوی تونلونه و، چې په لومړي سر کې خلکو ترې د جومات په توګه کار اخیست او د افغانانو- انګریزانو جګړو په وخت کې هم ترې کار اخیستل شوی دی، دغه تونلونه د خواجه غار تونل په نوم یادیږي.

اوس مهال بل جنازه ځای هم جوړ شوی چې د جمهوریت سړک ته څیرمه شتون لري.

د بي بي مهرو حمام:

د بي بي مهرو په سیمه کې یوه ډیر مشهور او پخوانی حمام شتون لري، چې د سهار له ۴ بجو څخه تر ۸ بجو پورې د نارینوو او د سهار له ۸ بجو څخه د مازیګر تر څلورو بجو پورې د ښځو له پاره پرانیستی (خلاص) وي.

هم داسې د دې لوی حمام تر څنګ د نارینوو او ښځینوو له پاره جلا، جلا نمره یې حمام هم شتون لري.

ketabton.com - The Digital Library

....

د بي بي مهرو تاريخي حمام نه انځور

د بي بي مهرو تاريخي حمام د ننوتو لارې نه انځور

ketabton.com - The Digital Library

د کابل ښار معماري - بي بي مهرو

....

د بي بي مهرو تاريخي حمام نه انځور

ketabton.com - The Digital Library

د بي بي مهرو د ننوتو د ستني انځور

ketabton.com - The Digital Library

د بي بي مهرو د ننوتو اړخ کړکۍ نه انځور

ketabton.com - The Digital Library

....

د بي بي مهرو کاروانسرای:

په دې سیمه کې د وګړو ویناوو پر بنسټ د **پنیرخانې** په نوم یوه کاروانسرای هم شتون درلود چې د حاجي قاسم کور له تېرېدو څخه د سید اکبر قصاب او سید انور قصاب د سرای تر څنګ د مشهورو هټیو په نوم، نومول شوي ول.

د بي بي مهرو کافي ګانې (رستورانتونه):

په دې سیمه کې د سید شهنشاه اغا او سید میران اغا په نوم د کافي (رستورانټ) دوې مشهوره هټۍ (دوکانونه) وو، چې په دې ځای کې يې دوديزې چاینکي او په زړو سماوارونو کې خوندور چای پلورل.

دا کافي خانې (رستورانت) د حاجي قاسم جومات ته څېرمه پرتې وې، هغه مسافر چې به له شمال لوري او ده سبز څخه کابل ته راتلل، د قلعه خاطر له تېرېدو وروسته د حاجي اغا جان په سرای (پنیرخانې) کې خپل سوداګریز توکي تبادله او پلورل.

په دې کافیو کې خلکو(مسافرو) ډوډۍ خوړه، بیا به د لمانځه د ادا کولو نه وروسته، خپلو اصلي ځایونو ته تلل.

ketabton.com - The Digital Library

....

د بي بي مهرو بازارونه:

په دې سیمه کې د عامو سړکونو ترڅنګ پرانستي بازارونه او زړې هټۍ (زاړه دوکانونه) هم لیدل کېدل، چې نه یوازې د ښاریانو بلکې د شاوخوا کلیو د خلکو اړتیاوې هم پوره کوې.

دا هټۍ په سیمې کې اوس هم شتون او ډېرې شوي دي.

د بي بي مهرو سپورت کلپونه:

د سیمې خلک له پخوانیو مشهورو لوبو سره ډېره مینه لري او د سیمې مشهوره لوبه یې غېږه نیونه ده چې په سیمې او بهر کې ځانګړی ځای لري.

سیمې د مشهورو غېږو نیوونکو ځخه دا دي:

سلامت شاه قصاب، علی محمد، محمود، نسیم، احمد جان، منجی قصاب، محبوب، اسمعیل نواب، رحیم، قند قصاب، پهلوان فاروق او اصف خان نه کولای شو، یادونه وکړو.

ketabton.com - The Digital Library

....

د بي بي مهرو د اوبو ژرنده:

په بي بي مهرو کې د سید میران کافي ته څېرمه د اوبو یوه ژرنده وه او د دې ژرندې خاوند سید اصغر اغا نومېده، مګر د دې ژرندې اثر اوس مهال په سیمې کې نه لیدل کېږي.

د بي بي مهرو هدیره:

د بي بي مهرو غونډۍ په څنډه کې یوه هدیره (د سیمې د خلکو هدیره) ده، خو د غونډۍ په سر کې د بي بي مهرو مقبره، د لامبو وهلو یوه لوی حوض او د شهیدانو قبرونه دي.

د بي بي مهرو تفریحي پارک:

د هېواد د پخواني ولسمشر استاد برهان الدین رباني په مشرۍ د وزیر محمد اکبر خان د میدان ترڅنګ، د هېواد په لوی بیرغ څلورلارې کې، د بي بي مهرو په نوم یوه زرغون (شین) تفریحي پارک هم په دې وروستیو کې جوړ شوی دی.

د بي بي مهرو تفریحي پارک پخوانی انځور

ketabton.com - The Digital Library

....

د بي بي مهرو په نوم د دې سيمې او غونډۍ د نومولو لاملونه:

د دې سيمې او غونډۍ د نومولو لاملونه په اړه بېلابېلې کيسې شته:

د بي بي مهرو د مقبرې انځور

ketabton.com - The Digital Library

....

د بي بي مهرو د مقبرې سره انځور

ketabton.com - The Digital Library

د بي بي مهرو د مقبرې سره انځور

لومړی روایت:

ویل کېږي چې د دې غونډۍ په څنډه کې د بي بي مهرو په نوم یوه ښکلې او هوښیاره نجلۍ اوسېده، د افغان ـ انګلیس د جګړې پر مهال به یې له مجاهدینو سره مرسته کوله او هغوی ته به یې ډوډۍ او اوبه برابرولې.

هغې د عزیز په نوم له یوه هلک سره مینه درلوده.
جګړه روانه وه.
عزیز چېرې تللی و.
هغه بېرته سیمې ته ستون شو.
په سیمې کې ځوانان، نه ښکارېدل.

ketabton.com - The Digital Library

....

هغه کورته د ننه شو.
عزيز پوښتنه وکړه:
ځوانان چېرته دي؟
د کورنۍ غړي يې ورته و ويل:
ځوانان جګړې ته تللي دي.
وروسته عزيز هم جګړې ته ځي او له څه مودې وروسته په ټپي حالت کې کورته راګرځي.
د رسېدو سره سم د مهرو په لټه کې کيږي.
مهرو په سيمې کې نه وه.
بيا هغه کور ته ځي.
د کور د غړو نه پوښتنه کوي:
مهرو چېرته ده؟
د کورنۍ غړو يې ځواب ورکړ:
هغه مړه (شهيده) او د غونډۍ په سر کې ښخه شوې ده.
عزيز الته (هلته) ځي.
هغې د قبر تر څنګ ژاړي او الته (هلته) مړ کيږي.

د انګريزانو اشغالګرو ځواکونو په وړاندې جګړه کې (هغه مهال) چې يوه مرکز يې د بي بي مهرو په غونډۍ کې و، د پوستين دوزانو(ګنډونکو)، ميران، بلوچان، جمهوريت، حاجي قاسم کلا په ګډون د سيمې ټولو خلکو، برخه اخيستې وه .
سيمې د مشرانو په وينا، انګريزانو به ويل:
کله چې بي بي مهرو ته ورسيږو، نه پوهيږو چې غبشې، تيږې، ډبرې، له کوم ځای نه راپرېوځي (راوريږي) او موږ اړ کيږو چې په خپل کمپ کې چې د سيمې په لوړه غونډۍ کې پروت دی، پناه يوسو.

ketabton.com - The Digital Library

د کابل ښار معماري - بي بي مهرو

....

د بي بي مهرو د مقبرې انځور

ketabton.com - The Digital Library

دوهم روایت:

بله کیسه لرو چې په پخوانیو وختونو کې د دې غونډۍ په شاوخوا کې دوې قبیلې اوسېدې، د یوې پخوانی قبیلې مشر ملک میر افغان او بلې قبیلې مشرملک افضل خان و.

د ملک میر افغان د کلا انځور

دا دواړه قبیلې یوه له بل سره دښمني لرله، ملک میر افغان یوه لور درلوده چې نوم یې "مهرو" او ملک میر افضل خان یوه زوی درلود چې نوم یې "محمد اعظم" و.

د دې داستان دوام په لاندې فولکلورې کیسې کې کولای شئ، ولولئ.

ketabton.com - The Digital Library

د کابل ښار معماري - بي بي مهرو

....

د ملک افضل خان د کلا انځور

د بي بي مهرو په اړه ولسي (فلکلور) کیسه:

په پخوانیو وختونو کې دوې قبیلو د خواجه رواش هوایي ډګر ته څېرمه ژوند کاوه.

د هوایي ډګر ختیځ لوري ته د ملک میر افغان اړوند کسان او د هوایي ډګر لوېدیځ لوري ته د ملک افضل خان اړوند کسان اوسېدل.

ملک میر افغان د بي بي مهرو په نوم یوه ډېره ښکلې او منل شوې لور درلوده، چې د خپلې ښکلا، ځوانۍ، ښو اخلاقو له امله د خپل کلي او سیمې په ټولو نجونو کې مشهوره وه او د هر چا په ژبه (سر) کې وه.

ketabton.com - The Digital Library

....

همدا رنګه د ملک افضل تر څنګ يې د اعظم خان په نوم يوه زوی هم و، چې د خپلې قبيلې په خلکو کې په زړورتيا او ځوانۍ مشهور و.

د ډيرو کلونو له پاره، د دې دوو قبيلو ترمنځ دښمني وه.

د لوی اختر په يوه ورځ د افغاني رسمونو سره سم د لوی اختر د لمانځه له ادا کولو وروسته يوه شمير سپين ږيري (مشران) د ملک افضل خان کور ته ورغلل او د ماښام له ډوډۍ او چای خوړلو نه وروسته يې ملک افضل خان ته و ويل:

مونږ د دوستۍ يوه مهم وړانديز لرو.

ملک افضل و ويل:

ګرانو ورونو!

زه به د دې مبارکې ورځې په اړه، ستاسو هر وړانديز ومنم.

اوس راته و وايۍ، چې ستاسو وړانديز څه دی؟

يوه له تجربه لرونکو مشرانو څخه و ويل:

ښاغلی ملک صيب!

لکه څنګه چې تاسو پوهيږئ، ستاسو او د ملک مير افغان تر منځ له څو کلونو راهيسې کړکېچونه او خپګانونه دي.

اوس چې ته يو ځوان زوی لري او ملک مير افغان هم يوه ځوانه لور لري، اوس د کړکېچ پای وخت دی.

ketabton.com - The Digital Library

مور غواړو خبره پای ته ورسوو او د تاسو دوستي تازه کړو، زه تاسو ته د دغو دوو ځوانانو د یوه ځای کېدو وړاندیز کوم، ترڅو د دغو دښمنیو ریښې وچې شي او زموږ د دواړو قومونو تر منځ د دوستۍ او ورورګلوۍ اړیکې ټینګې شي.

ملک افضل خان دا وړاندیز ومانه، د ملک میر افغان کور ته د مشرانو له یوې ډلې سره لاړل او د دوستۍ د نښې په توګه یې څو غواګانې له ځانه سره یوړې، چې هلته یې حلالې کړې.

د ملک میر افغان له خوا د ملک افضل خان او د هغه د خلکو تود هرکلی وشو، د خوښۍ فضاء یې جوړه کړه او د سیمې خلک د دغو دواړو ملکانو تر منځ د ښو اړیکو په ټینګیدو ډیر خوښ او خوشحاله شوو.

له ډوډۍ وروسته ملک افضل و ویل:

زما ګران ورور ملک میر افغان د اختر د ورځې او د دې دوستۍ په مناسبت د تربګنۍ او دښمنۍ له منځه وړلو په خاطر له تاسو څخه غوښتنه کوم چې زما زوی اعظم خان د خپل غلام په توګه ومنئ.

ځکه چې زه په خپل ژوند کې یوازې یوه زوی لرم او ته هم یوه لور لرې، نو د دې دوو ځوانانو په واده سره به زموږ تر منځ دوستي وده وکړي، موږ او د ټولنې ټولو خلکو ته به خوښي راشي.

ملک میر افغان دا وړاندیز ومانه او دوې اونۍ یې له خپلې لور سره د غوښتنې او مشورې له پاره مهلت غوښتنه وکړه چې د مشرانو له خوا ومنل شوه، حاضر خلک خوښ او خوشحاله شوو او ماښام مهال ملک افضل له خپلو کسانو سره بېرته کور ته ستون شو.

ketabton.com - The Digital Library

....

ملک میر افغان چې په خپله لور يې پوره باور درلود او فکر يې نه کاوه چې لور به يې د ده خبرې ردوي، میرمن او لور يې راوغوښتل او ويې ويل:

لکه څنګه چې پوهیږئ، له ملک افضل سره مې له ډېرو کلونو راهیسې دښمني درلوده.

هغه د اختر په ورځ زموږ کور ته راغی او پخلا يې کړم، هغه په همدې وخت کې له ځانه سره یوه وړاندیز هم راوړی و، چې ما ورنه دوې اونۍ وخت واخیست، او هغه ته مې و ويل:

په دوو اونیو کې به يې ځواب درکړم.

لور يې و ويل:

دا کار ډېر ښه شوی دی.

پلاره!

اوس راته و وايه چې د دوی په وړاندیز کې څه شرطونه دي؟

پلار يې ورته و ويل:

لور مې دې ته چمتو نه ده.

خامخا به د اختر له ورځو وروسته درته و وايم.

مهرو چې یوه هوښیاره نجلۍ وه او د کیسې په راز پوه شوه، چې ملک افضل یوه ځوان زوی لري.

وروسته مهرو د پلار لاسونه ښکل کړل او ويې ويل:

پلاره!

ketabton.com - The Digital Library

....

زه د اختر په څلورمه ورځ ستا پيغام اورم.

د اختر څلورمه ورځ ورسېده.

مهرو خپل پلار ته و ويل:

پلاره!

نن د کلي ټولې نجونې د غنمو لو او وړو ټولولو له پاره ځي، او ستا په اجازې زه هم فکر کوم چې له دوی سره د وړو ټولولو ته، لاړه شم.

ملک مير افغان خپله لور په غېږ کې و نيوه، هغه يې ښکل کړه او بيا يې و ويل:

لورې!

همدا اوس چې له جوماته کورته راروان وم، د کلا د دروازې شا ته ځو نجونې ستا په انتظار ولاړې وې.

لاړ شه!

هغوی بايد نور انتظار ونه کړي.

کله چې ته راشې نو د ملک افضل د وړانديز په اړه به درته و وايم.

مهرو د خپل پلار له مننه کولو وروسته خوشې (روانه) شوه، کله چې کروندې ته ورسېدل، نو هر يوه د وړو په ټولولو او غنمو په کار بوخت شوو، مهرو د ځمکې په څنډه کې کار کاوه، چې نا څاپه د ونې تر شا يې د دوو کسانو خبرې واورېدې.

هغوی يوه له بل سره خبرې کوي.

ketabton.com - The Digital Library

....

لمړی سړی ورو، ورو بېرته لاړ.

هغې ولیدل چې یوه ځوان الک (هلک) او سپین ږیری سړی د غنمو وږو په راټولولو بوخت دي.

مهرو هغوی ته نږدې شوه.

لمړی مهرو سلام ورکړ او ویې ویل:

ایا تاسو لوګر(درو ګر) یاست؟

سپین ږیری سړی وخندل او ویې ویل:

نه!

لورې!

دا ټوټه ځمکه چې د ملک صاحب میر افغان د ځمکې څنګ ته ده، زما ده.

دا الک (هلک) چې شا ته مې ولاړ دی او وږي ټولوي، زما زوی دی.

مهرو و ویل:

کاکا جان!

ستا نوم څه دی؟

سپین ږیري و ویل:

لورې!

زما نوم خواجه محمد او د زوی نوم مې خواجه عزیز دی.

ketabton.com - The Digital Library

مهرو و ویل:

کاکا جان!

زه د ملک میر افغان لور او نوم مې مهرو ده.

د مهرو د نوم په اورېدلو سره د خواجه محمد زوی، عزیز وخندل او مخ یې وګرځاوه.

په یوه لید سره عزیز په زړه او روح سره له مهرو سره مینه پیدا کړه او مهرو هم په خپل رومانتیک شکل د عزیز پام ځان ته راواړو، لکه چې دواړه په یوه لید کې په مینه اخته شوي وي.

په پای کې (بالاخره) دواړه د یوه بل په ښایست کې ډوب (ورک) شول او هڅه یې کوله چې د وخت په تېرېدو سره د خبرو له پاره، لاره (زمینه) برابره کړي.

خواجه محمد چې د سترګو له کونج څخه یې دواړه مینه وال ولیدل، ویې ویل:

زویه!

زه به الته (هلته) لاړ شم چې اوبه وڅښم او بېرته به راشم، د غنمو وړو ته، پام وکړه.

عزیز و ویل:

ډېر ښه!

پلاره!

ته ډاډه اوسه.

ketabton.com - The Digital Library

مهرو عزيز ته و ويل:

ډېره موده وشوه چې د کلي له نجونو او مور څخه مې ستا د ځوانۍ، اخلاقو او په تېره بيا د کلي د خلکو په منځ کې ستا د ښو اخلاقو په اړه ډېرې خبرې اورېدلې دي، تل مې زړه غوښتل چې له تا سره و وينم.

مشرانو ويلي دي «اوريدل د ليدلو په څير نه دي» دا ريښتيا ده.

عزيز و ويل:

پلار مې سپين ږيرى دى، زه هره ورځ دلته ورسره مرسته کوم، که تاسو وغواړئ، ما هره ورځ دلته، ليدلى شئ.

د دې ځوانانو تر منځ ډېرې د مينې خبرې ردې بدلې (تبادله) شوې، ماښام مهال مهرو کور ته لاړه.

له ډوډۍ خوړو وروسته يې پلار هغې ته و ويل:

زما لورې مهرو جانې!

زما د پخوانۍ وعدې سره سم، تا د ملک افضل د وړانديز په اړه څه نه دي پوښتلي، ولې؟

مهرو و ويل:

پلاره!

ته پوهيږې چې نن زما په ژوند کې يوازينۍ د خوښۍ ورځ وه، نو ما ستا د وړانديز په اړه سوچ (فکر) و نه کړ.

پلار يې د دې خوښۍ لامل وپوښت او ويې ويل:

ketabton.com - The Digital Library

هغې ځواب ورکړ:

په يوې لوې سيمې کې د غنمو لو شوی دی، موږ غواړو چې د غنمو د حاصل تر وروستيو ورځو پورې التله (هلته) ولاړ شو.

پلار يې ومنله .

هغه ويل:

ما ملک افضل خان ته وعده ورکړې چې زه به د خپلې لور سره خبرې وکړم.

د ځواب په هکله، ما دوې اونۍ وخت نيولی (اخيستی) دی.

مهرو و ويل:

پلار جانه!

تاسو له هغه ځخه د دوې اونيو غوښتنه کړې ده او له همدې امله زه ستاسو ځخه يوه اونۍ ته اړتيا لرم چې سوچ (فکر) وکړم.

پلار يې د هغې غوښتنه ومنله.

بله ورځ، مهرو بيا له نجونو سره يوځای شوه او د غنمو کروندو ته لاړه.

کله چې يې سترګې پر عزيز ولګېدې، پوه شوه چې عزيز ورته په بې صبری انتظار کوي.

دواړو د لومړي ځل له پاره د مهرو جان او عزيز جان نوم ونه و ويل او يوه بل يې په غيږ کې ونيول.

ketabton.com - The Digital Library

....

دواړو په ساعتونو، ساعتونو له يوه بل سره رومانتيکي کيسي ګډې (شريکي کړې)، وروسته مهرو د ملک افضل د وړانديز يادونه وکړه او د خپل پلار د دوې اوونۍ ځنډ (مهلت) خبره يې هم وکړه او زياته يې کړه، چې کاش، مخکې مو ليدلي واى.

اوس چې پلار مې ژمنه کړې، نه پوهيږم چې زموږ برخليک به څه وي؟

عزيز و ويل:

ګرانې مهرو، له ډېرو کلونو راهيسې، زه له تا سره مينه لرم.

اوس مې خپل ارمان پوره کړ او هرکله چې ته د ملک افضل خان له زوى سره واده کوې نو زما وينه (خون) به ستا په غاړه وي.

مهرو و ويل:

ته څه ډول خبرې کوې؟

خداى مهربانه دى!

اوس ځو ورځې پاتې دي او زه به يوه څه وکړم.

عزيز و پوښتل:

څه به وکړې؟

مهرو و ويل:

ډاډه شه!

زه به خپلې مور ته و وايم.

ketabton.com - The Digital Library

....

زه ډاډه يم چې هغه به زموږ ملاتړ وکړي.

ځو ورځې وروسته د هغې مور مهرو ته و ويل:

نن ورځ د ملک افضل ځخه يوه ځوک راغلی و، ستا له پلار ځخه يې د خپل زوی سره ستا د واده په اړه معلومات وغوښتل او ستا پلار هم زما ځخه ستا د رضايت پوښتنه وکړه.

ما ورته و ويل:

ما له مهرو سره په دې هکله، خبرې نه دي کړي.

مهرو و ويل:

ګرانې مورې!

زما پلار ډېرې پيسې او سرمايه لري لا هم پيسو پسې ګرځي.

مور يې و ويل:

نه!

زما لورې!

داسې نه ده.

موږ د خپل ژوند په ځير تا سره مينه لرو.

ستا ابدي (دايمي) خوښي زموږ هيله ده.

مهرو و ويل:

مورې!

که داسې وي، نو زما پرېکړه واورئ.

....

یوه اونۍ مخکې د ورو ورو ټولولو په اوږدو کې زموږ څمکې په څنګ کې د خواجه محمد په نوم یوه ډېر مهربان سړی او د هغه ځوان زوی خواجه عزیز سره آشنا (بلده، معرفي) شوم.

په دې وخت کې زه او عزیز سره کېناستو.

هلته مونږ څو ګړۍ (ساعتونه) او هراړخیزې خبرې اترې وکړې.

هغه په حقیقت کې له ځوانۍ او ښو اخلاقو سره بې سارى دى.

کله چې د ملک افضل وراندیز مې هغه ته و ویل:

خواجه عزیز ما ته و ویل:

مهرو!

زه له ډېرو کلونو راهیسې ستا له ښو اخلاقو سره مینه لرم، که دا کار وکړې، نو زما وینه به ستا په غاړه وي.

هو!

مورجانې!

څومره چې زه له تا او پلار سره مینه لرم، خواجه عزیز سره هم مینه لرم، اوس زه غواړم له هغه سره واده وکړم.

مور یې و ویل:

لورې!

په دې وخت کې د کلي ټولې ښځې د هغه د ځوانۍ، ښو اخلاقو ستاینه کوي.

ketabton.com - The Digital Library

او وايي:

له مهرو جانې پرته بل څوک د خواجه عزيز سره د واده کولو لايق (مستحق) نه دی.

په دې وخت کې ملک مير افغان په خندا کور ته ننوت او ويې ويل:

ما ستا ټولې خبرې د دروازې تر شا واورېدې، د مهرو تندی يې ښکل کړ او ويې ويل:

زما لورې!

زه د ملک افضل سره د دښمنۍ په اړه انديښمن نه يم او زما يوازينۍ هيله، ستا خوښي او خوشحالي ده.

ډاډه اوسه!

همدا اوس زه خواجه محمد او د هغه زوی ته يوه څوک لېږم چې سبا سهار وختي د کلا مېلمستون ته راشئ، ستا د واده په اړه به ورسره خبرې وکړم.

مهرو د دې هڅونکي کلمې له اورېدو وروسته له خپل پلار څخه دا تمه نه درلوده.

نو د خبرو کولو له پاره يې، سمدستي د پلار لاسونه ښکل کړل او په ډېر شرم او حيا سره له کوټې و وته.

هغه شپه مهرو د خپلې خوښۍ له امله تر سهاره پورې ويده، نه شوه.

خو نسکور(برعکس) خواجه محمد د ملک مير افغان د احضارولو په هکله د ملک مير افغان د پيغام په تر لاسه کولو سره انديښمن و او

ketabton.com - The Digital Library

....

حيران شو چې ملک مير افغان ولې په نيمه شپه کې د ده له پاره يوه څوک راالېږلې دی.

پلار يې هم عزيز ته اندېښمن و.

د هغه پلار له څو ورځو راهيسې د ملک مير افغان د لور سره خپل زوی د اړيکو او خبرو اترو په اړه خبر و.

هغه ويره درلوده چې سبا به له دې اړيکو څخه جنجال رامينځ ته شي.

د هغه پلار ورته مشوره ورکړه چې د خپل تره کور ته د څو مودې له پاره لاړ شي.

عزيز د خپل پلار مشوره ونه منه او ويې ويل:

پلاره !

که ملک مير افغان زما په اړه څه و وايي نو زه به ورته و وايم:

زه حاضر يم، ستا د لور سره واده وکړم.

سبا دواړه (زوی او پلار) له زړګونو اندېښنو سره د ملک مير افغان کور ته ورغلل او پوه شول چې د هغه په مېلمستون کې د کلي شاوخوا شل کسان ناست دي.

هغوی ټولو له ځانه سره ويل:

ولې ملک مير افغان دوی خپل ميلمستون ته دومره وختي، را بللي دي؟

د سهار چای نه وروسته ملک مير افغان حاضرينو ته و ويل:

ketabton.com - The Digital Library

....

ما تاسو مشرانو ته د یوې مهمې مسئلې د بیانولو له پاره زحمت درکړی دی.

لکه څنګه چې تاسو ټولو ته معلومه ده، زما او د ملک محمد افضل خان تر منځ له ځو کلونو راهیسې دښمني وه او کله چې د لوی اختر په لومړی ورځ هغه له سپین ږیرو سره زما کورته راغلل، زموږ اړیکې په دوستۍ بدلې شوې.

هغوی له فرصت څخه په استفادې سره زما د لور په هکله د واده وړاندیز وکړ او ما هم دوې اونۍ د نوماندۍ (نامزدۍ) په وړاندیز او د لور د نظر په ترلاسه کولو، وخت (مهلت) واخیست.

اوس معلومه شوه چې زما لور نه غواړي د ملک افضل له زوی سره واده وکړي، بلکې هغه غواړي چې د خواجه محمد زوی، د خواجه عزیز په نوم د یوه ځوان سره واده وکړي.

اوس، ستاسو مشرانو په دې اړه څه نظر دی؟

ټولو په یوه غږ و ویل:

ښاغلی ملک صیب!

څرنګه چې خواجه محمد ښه سړی دی د هغه زوی هم ډیر ښه سړی دی، مونږ تر اوسه د هغوی نه کومه ورانه خبره نه ده اورېدلې او د کلي ټولک خلک د هغوی نه راضي او د هغوی صفت کوي.

مونږ د دې پرېکړې نه سل په سلو کې راضي (موافق) او تود هرکلی کوو.

ketabton.com - The Digital Library

ملک میر افغان هېواد افغاني دود سره د خوږې پطنوس جوړ او د خواجه محمد مخې ته یې کېښود او ویې ویل:

ناوې دې تاسو ته مبارک شي.

خواجه عزیز سم دلاسه د ملک میر افغان لاسونه ښکل کړل او و یې ویل:

پلاره!

ما ته دې خدای په دې برخې کې بریا په نصیب کړي، چې د تاسو خدمت وکولی شم.

ملک میر افغان د خواجه عزیز مخ ښکل کړ او هغوی ته یې لارښوونه وکړه چې د موسیقۍ یوه ډله جوړه کړي.

همدا راز یې زیاته (ډېره کړه) کړه چې قصاب راولي او غویی حلال کړي.

هغوی هم سمدستي ډول او سرنې په غږولو پیل کړ کوم چې د سیمې د دلاکانو له خوا تنظیم شوی و.

هغوی د کوژدې دود د هماغې دکیکې نه پیل کړل.

د خوشکالۍ په دود کې د سیمې ټولو خلکو د کوشنیانو په ګډون برخه اخیستې وه.

له بلې خوا، ملک میر افغان ځو کسیزه شورا د جومات مولوی صاحب عبدالله خان په مشرې یې د خوږو مجمه (پطنوس) دملک افضل خان کور ته ولېږه تر ځو د هغه تصمیم پایلې هغه سره ګډې او د هغوی مشرانو یې د خوشحالۍ دود ګډون ته هم بلنه ورکړه.

ketabton.com - The Digital Library

....

د سیمې کسانو ملک افضل خان ته خبر ورکړ چې د ملک میر افغان کلي نه څو کسان چې په آسونو سپاره دي دېخوا په راتګ کې دي.

ملک افضل خان سوچ کوه چې ملک میر افغان هغه ته د خپلې لور خوږه (شیرېني) د هغه زوی ته رالیږلې ده او امر یې وکړ تر څو اوایی (هوایي) دزې وکړي.

د پطنوس په لیدو سره خوشحالي یې خورا ډیره او سوچ وکړ چې موضوع اواره شوې ده.

ملک افضل خان خپل زوی ته و ویل:

شیریني دې مبارک شه!

اوس د خپلې شیرینۍ پطنوس له مولوی صاحب عبدالله جان نه واخله او د ګډا (نڅا) ګوند، د اوایي (هوایی) ډزو سره پیل کړه، تر څو د کلي ټول خلک پوی شي چې د ملک افضل د زوی دسمال یې راوړی دی.

په دې وخت کې مولوی صاحب عبدالله و ویل:

ملک صاحب افضل خانه!

تا سو تېروتنه کړې ده.

دا پطنوس د تاسو د زوی شیرینی نه، بلکه د ملک میر افغان لور او خواجه محمد زمیندار (څمکه لرونکي) زوی خواجه عزیز، سره ده.

په دې توګه مونږ له تاسو نه هیله کوو چې د نورو مشرانو سره د کوژدې په دود کې ګډون وکړئ.

ketabton.com - The Digital Library

....

د دې خبرو په اورېدو سره د ملک افضل خان او د هغه د زوی وينه په جوش راغله او په ځانونوکې يې اور، بل شو.

ملک افضل خان له خپله جبه چاکو(چوړکۍ) وباسه او د خپلې ګوتې سر يې پرې کړ.

هغه ټوله شيريني په وينو سره (سرخ) او ويې ويل:

ملک مير افغان ته و وايه!

تا بيا خپله دښمني تازه کړه.

که ما د واده په شپې کې عزيز او ستا لور دلته رانه وړه، زه به نامرده او بې غيرته و وسم.

کله چې مولوی عبدالله بېرته ستون شو، ټوله کيسه يې ملک مير افغان ته وکړه.

هغه وخندل او ويې ويل:

مهمه خبره نه ده.

هغه خپل اصليت په ګوته کړی دی.

مهمه نه ده چې هغه په دود کې ګډون وکړی او که نه؟

د دواړو ځوانانو د واده دود پيل شول.

ډمانو په بدلو اوساز پيل کړ.

د کلي خلکو د هرې خوا نه اوايې (هوايی) او د خوشحالی ډزې کوې.

دا دود يوه شپه او ورځ دوام وموند.

ketabton.com - The Digital Library

دوې میاشتې وروسته د هغو دوو ځوانانو واده وخت ورسېد.

د ورځې څلور بجې وې چې د خواجه عزیز او بي بي مهرو نکاح د مولوی صاحب عبدالله په مرسته وتړل شوه.

دا خبر ملک افضل خان ته ورسېد، هغه ډېر په غصه او د انتقام اخستو په لټه کې شو.

دود په دز اوغرب (خوشحالۍ) سره روان و چې ناڅاپه ملک افضل خان د خپل زوی او نورو سورو سره کلي ته ننوتل او په ډېره چټکي سره یې ملک میر افغان او خواجه محمد چې سره نږدې ناست وو په ډزو سره و وژل، څه نور خلک یې هم ټپیان او په تیښته بریالي شوو.

خواجه عزیز چې له پېښې روغ پاتې شوی و، کله یې چې د خپل پلار او خسر مړي ولیدل، وینه یې په جوش راغله.

هغه د خپلو اندیوالانو سره په آسونو سپاره او د هغوی پسې یې ودانګل.

د هوایي ډګر غونډۍ ته نږدې هغوی یې را ایسار او جګړه پیل شوه.

ملک افضل په ډېر مهارت او زخمي ځان سره د غونډۍ سر ته ورساوه او د هغه ځای نه یې پر خواجه عزیز او ملګرو یې ډزې پیل کړې.

په دې وخت کې یوه مرمۍ د خواجه عزیز په زړه ولګېده او خپل ژوند یې د لاسه ورکړ.

د عزیز د مرګ پیغام چې بي بي مهرو ته ورسېد، هغه وارخطا شوه ، پر اس سپره (کیناسته) او غونډۍ ته وخته.

ketabton.com - The Digital Library

....

التهٔ يې وليدل چې د خواجه عزيز جسد (مړی) په وينو لېت پېت پروت دی.

هغې هيڅکله هم داسې سوچ نه کاوه او بې اختياره يې چغه کړه.

هېڅ مې سوچ نه کوه چې داسې به وشئ.

ای عزيزه!

ولې دومره بې وفا وې.

زه دې يواځې پرېښودم.

او ته لاړې.

هېڅ باور مې نه کيږي.

ای عزيز جانه!

هغې د عزيز مړی په غېږ کې نيولی و او ژړل يې، بله مرمۍ راغله او د هغې پر شا ولګېده او هغې هم التهٔ ساه ورکړه.

جګړه پای ته ورسېده او په پايله کې ملک افضل خان او د هغه زوی هم په نښته کې مړه شول.

د سيمې خلک راټول او د هغوی جسدونه يې التهٔ خاورو ته وسپارل چې تر اوسه د هغوی مقبرې تر سترګو کيږي.

« عزيز حيدری غيرت»

مګر کومې څېړنې، خبرې، اترې چې ما د سيمې وکيلانو، مشرانو ، سپين ږيرو او خاصتاً د ځوانانومشر سيد اسحق مودودي سره کړې، هغوی ټول پر دې نظر دي، کوم انځور چې د کتاب په پخښتې کې

ketabton.com - The Digital Library

....

دی د دې ښکارندوینه کوي چې د غونډې په سر (څوکه) کې د اشغالګرو انګرېزانو شتون ریښتیا، بولي.

مګر هغوی هم زما په شان د فلکلور داستان نه دفاع نه کوي.

دا ځکه چې د بي بي مهرو مقبرې خوا (څنګ) ته کومه بله مقبره شتون نه لري او د هغې وژنه کېدای شي د انګرېزانو له خوا شوې وي.

هغه معلومات چې ما ته د کلي د یوه چارواکي له خوا راکړل شوي دي، دا په ډاګه کوي چې د عزیز افغان ښوونځی لومړی د بي بي مهرو په نوم یادېده، خو وروسته بیا د عزیز افغان په نوم بدل شو، ځکه چې په سیمې کې یوه عالي لېسه د بي بي مهرو په نوم اوس هم شتون لري.

هغه نه تاییدوي چې عزیز افغان، هماغه خواجه عزیز د خواجه محمد زوی دی.

دا ټولې کیسې د یوه نسل نه، بل نسل ته لېږدول کېږي.

ketabton.com - The Digital Library

....

د څيرنې مرحلې انځورونه (انځورونه خبرې کوي)

د بي بي مهرو مشرانو سره څيرنيز انځور

له ښي خوا څخه، محترم حاجي عبدالحميد چې په خان جرمن مشهوردی، لوی وکيل نوراغا، د کتاب ليکوال ډاکتر معمارحشمت الله اتمر، سيد منصور آغا او قند اغا د حاجي قاسم هټيوال زوی.

ketabton.com - The Digital Library

د بي بي مهرو مشرانو سره ځېړنيز انځور

د بي بي مهرو مشرانو سره ځېړنيز انځور

ketabton.com - The Digital Library

له ښي خوا څخه، محترم حاجي عبدالحمید چې په خان جرمن مشهوردی، لوی وکیل نوراغا، د کتاب لیکوال ډاکتر معمارحشمت الله اتمر، سید منصور آغا او قند اغا د حاجي قاسم هټیوال زوی.

د بي بي مهرو سیمې نه د لیدنې انځور

له ښي نه کیڼ خوا ته:

محترم خالد احمد دایانی، ملګري او داکتر معمار حشمت الله اتمر

ketabton.com - The Digital Library

....

د بي بي مهرو د سيمې نه د ماښامنيز انځور

ketabton.com - The Digital Library

بي بي مهرو د سيمي پوښل شوې کوڅې ليدنې نه انځور

ketabton.com - The Digital Library

....

بي بي مهرو د کوڅې څخه د ليدنې انځور

ketabton.com - The Digital Library

د کابل ښار معماري - بي بي مهرو

....

بي بي مهرو د کوڅې څخه د ليدني انځور

د بي بي مهرو غونډۍ نه وزير آباد خوا ته انځور

ketabton.com - The Digital Library

....

د بي بي مهرو ِغونډۍ نه د ۴۰۰ بستریز روغتون خوا ته انځور

ketabton.com - The Digital Library

د بي بي مهرو ِغونډۍ نه د عزيزي پلازا خوا ته انځور

ketabton.com - The Digital Library

د کابل ښار معماري - بي بي مهرو

....

د بي بي مهرو ونډۍ نه د عزيزی پلازا خوا ته انځور

ketabton.com - The Digital Library

د بي بي مهرو غونډۍ نه ۴۰۰ بستریز روغتون خواته انځور

د بي بي مهرو د مقبرې انځور

ketabton.com - The Digital Library

د بي بي مهرو د مقبرې انځور

ketabton.com - The Digital Library

....

د بي بي مهرو غونډۍ نه ماښامنی انځور

ketabton.com - The Digital Library

....

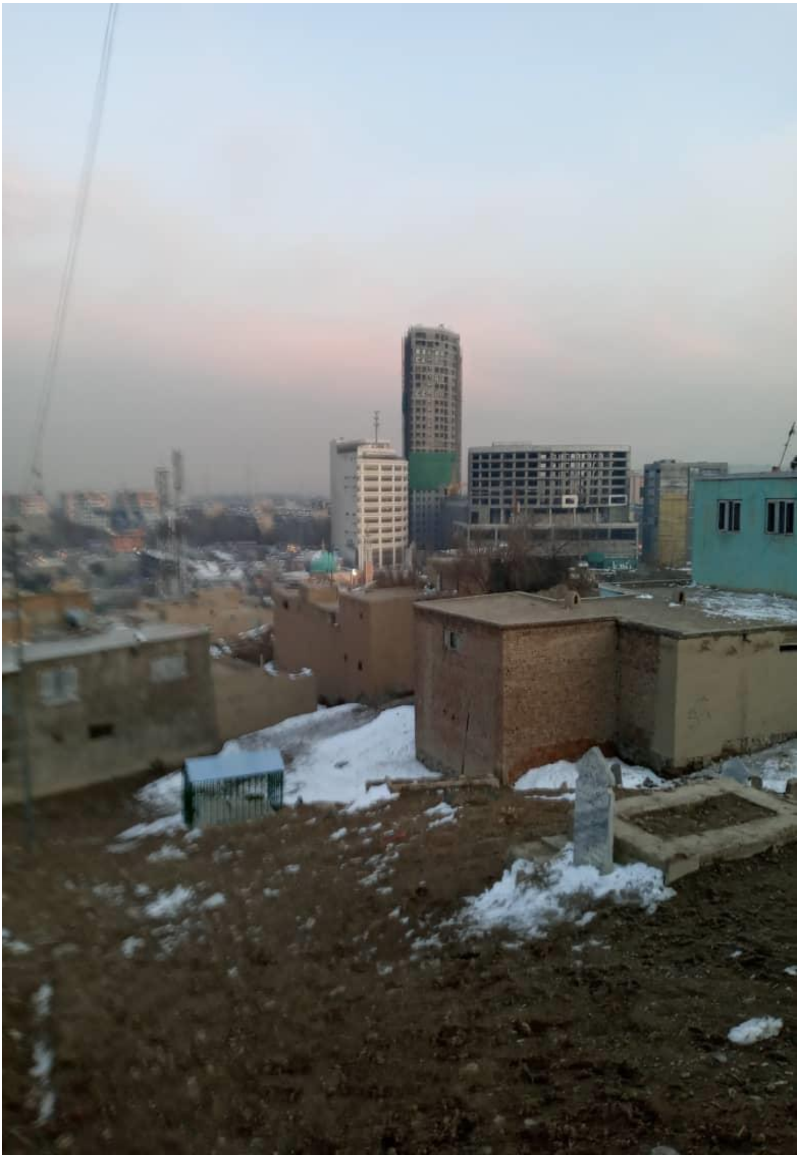

د بي بي غونډۍ نه درېیم مکرویانو لوري انځور

....

بي بي مهرو معماري (آرکیتیکچر):

د بي بي مهرو معماري لکه د کابل ښار د نورو برخو په څېر له پخسې څخه پیلیږي، د لوړو دېوالونو، د برجونو په لرلو سره جوړې شوې کلا، د کلا مخې ته د باغونو او لويو انګړونو له امله مشهوره ده.

خو د وخت په تېرېدو سره د سيمې د پرمختګ او د خلکو، وختونو او نفوس په ډېرېدو سره د سيمې په معمارۍ کې ډېر بدلونونه راغلي دي، د ختو، اومه خښتو کورونه د کلاګانو په ځای بدل شول، د شاوخوا سيمو ليد يې په پراخه کچه بدله کړل.

ساحه کوشنۍ شوې، د کورونو شمېر ډېر شوی، خلکو کليوالي ژوند پرېښود او ورو، ورو يې ښاري ژوند پيل او ښار ته يې مخه کړه.

کورونه يوه بل ته نږدې شو او اواره (افقی) وده لوړه (عمودی) شوی ده.

ډېری کورونه، دوې پوړيزې دي او په سيمه کې تر څلور پوړ پورې، نوي کورونه ليدل کېدی شي.

ketabton.com - The Digital Library

د جنازه ځای د سیمي انځور

ketabton.com - The Digital Library

د زړو او تنګو کوڅو انځور

ketabton.com - The Digital Library

د کابل ښار معماري - بي بي مهرو

....

د بي بي مهرو اوسني کورونه ښاري ډول او ډېرې تنګې کوڅې لري چې تر ډېره یې تګ راتګ ناشونی دی.

د غونډۍ پر لور په غره کې پرتې کوڅې یې غیر منظم کواره (شکل) لري او د کوڅو پلنوالی یې وروسته تر هر ۳۰(دېرش متره، توپیر لري.

د استوګنې ودانۍ عموما کوڅو اړخ ته جوړې شوې دې او هڅه کوي چې کوشنۍ کړکۍ هم دېخوا ته پرېږدي.

همدا راز لویې کړۍ د کور انګړ خوا ته په پام کې نیول شوي دي، دا د دې له پاره چې په سیمې کې ګډوډۍ او شخړې منځ ته را نه شي.

په بي بي مهرو کې هم د هېواد د نورو برخو په څېر د اوبو رسولو مرکزي سیستم شتون نه لري، د خلکو د اړتیا وړ اوبه د جوماتونو ترخنګ د ژورو څاګانو په کیندلو او دلاسي پمپونو(بمبو) په کارولو سره برابرېږي.

د کوڅو په څنډو کې د بامونو ناوې داسې شتون لري چې د واورې او باران په وخت کې د هغې اوبه د هر کور په مخ کې د کوچنیو ویالو (بیالو) ته غورځي او وروسته په ټیټ ځای کې لویو ویالو سره نښلول کیږي.

دغه سیمه برېښنا لري، خو د کابل ښار د نورو سیمو په څېر یې تل له نشتوالي او بې نظمۍ خلک سر ټکوي (شکایت کوي.)

ketabton.com - The Digital Library

ساختماني مواد ډېرى (زياتره) محلي دي، لکه ختې، اومه خښتې، پخې شوې خښتې، خو کانکريټي ودانۍ چې په وروستيو کلونو کې جوړې شوي دي هم دلته ليدل کېدی شي.

ودانۍ تر ډېره په لرګيو پوښل شوي دي او په چت کې له لرګيو څخه د اساسي ساختماني عنصر په توګه کار اخيستل کيږي.

د چتونو ساختماني مواد په لاندې ډول دي:

له لاندې خوا نه، پورته:

١. د چنارونو لرګي(دستک)

٢. تختې

٣. نلونه يا پوزي(بوريا)

۴. ختې (غوره ګل)

۵. وچه خاوره

۶. اخېړ(کاه ګل)

د بامونو ناوې (ناوه) ټولې د لرګو څخه دي او د بامونو کوڅې خوا ته شتون لري، مګر په اوسنيو ودانيو کې پلاستيکي ناوې هم ليدل کيږي.

د بامونو واورې په لرګي راشپېلونو باندې ټوګل کيږي بيا وروسته کوڅو ته اچول کيږي چې اوسېدونکو او تېرېدونکو ته ستونزې جوړوي.

ketabton.com - The Digital Library

ډېرى ليدل شوي دي چې ماشومان، سپين ږېري او زنانه په کوڅوکې لوېږي او ځينې يې د لوېدو په پايله کې هم ټپي کيږي.

د کوټو د ننه جګوالى تر درې مترو پورې رسيږي.

د ننه (داخلي) زينې يې د مراد خانى په څېر د اومه خښتو او لرګيو نه جوړې او په کوشنى سيمې کې پورته ختلې دي.

زينو د پتو جګوالى يې هم تر ۲۵(پنځه ويشت) سانتيو نه پورته دي چې د هرې زينې په څوکه کې لرګى لري، دا لرګى د دې باعث کيږي تر څوخلک په ختلو او کوزېدو کې خوندي وي.

زينې د بام پورې دي او د زينو په پاى کې بام بوتى هم لري، چې دروازه يې کېدى شي، وتړل شي.

د ډېرو کوڅو په سر کې ځينې خونې ليدل کيږي چې د بالا خانې يا سراچې په نوم يادېږي.

دا ودانۍ د دوو ګاونډيو په ديوالونو باندې، د يوه د انګړ پر دېوال او د بل کور دېوال ته جوښت په لرګي ستنو او يا هم د دواړوګاونډيو دېوالونو ته جوښت په لرګيو ستنو د پاسه جوړې شوې دي.

د بامونو نه په لاندې توګه ګټه اخيستل کيږي:

۱. د کالي منځلو او اوارولو د پاره

۲. د کاليو، فرشونو او لوښو لمر ورکول د پاره

۳. د ناستې او پيتاوي له پاره

ketabton.com - The Digital Library

۴. د میلمه پالنې د پاره

۵. د ماشومانو لوبو د پاره

۶. د لویانو لوبو له پاره

۷. د ګډي پران الوزونې له پاره

۸. د کوترو او چرګانو ساتنې له پاره

۹. د واورې جنګولو(برف جنګي) له پاره

۱۰. د طبعیت نه خوند اخیستلو د پاره

ډیری کوټې لوې دي چې د فلزي بخاریو او د لرګیوو، ډبرو سکرو په سوزولو سره تودیږي.

مګر په اوړي کې د کړکیو په خلاصولو او طبعي باد په لګېدو سره څه ناڅه سړيږي او کله، کله هم په کې د بریښنایي پکیو څخه کار اخیستل کیږي.

په حویلۍ یا کورونو کې لاندې خونې شتون لري لکه:

خوب خونې، د اوسیدو خونه، پخلنځی، تشناب، حمام، انبار خونه (تحویلخانه) کومه کې چې د سوند توکي ساتل کیږي، د خوراکې توکو زېرمې خونه، د خاصوپسونو خونه (قوچ خانه)، د پسونو خوراکې توکو له پاره خونه (کاهدان)، میلمه خونه او سپوږمۍ خونه په پایلي پوړ کې کومه چې د لمړي پوړ نه د زینو په مرسته سره نښلول کیږي، همدا راز ژمنۍ او د پسرلي ګل خونې هم لیدل کیږي.

ketabton.com - The Digital Library

د کابل ښار معماري - بي بي مهرو

....

د بي بي مهرو د کورونو بامونو انځور

ketabton.com - The Digital Library

د زړو ودانیو سره د نویو او لویو کوڅو انځور

ketabton.com - The Digital Library

....

په بي بي مهرو کې ډېری کوښې په ۹۰ درجو کې مستقیمې نه دي، ماتې شوې او هرې لوري ته بدلېږي (تغییر کوي)، چې دا امنیت ساتلو او په سیمه کې دښمن نفوسو د نه شتون ښه لاره ده، خو دا د لمر د لړ ځلېدو لامل کېږي.

همداراز په کوڅه کې واوره د اوږدې مودې له پاره ساتل کېږي، چې له یوې خوا د ماشومانو له پاره د لوبې ډګر (یخمالک ګرځي، خو له بلې خوا د لویانو د بندېدو او لوېدو لامل هم کېږي.

ketabton.com - The Digital Library

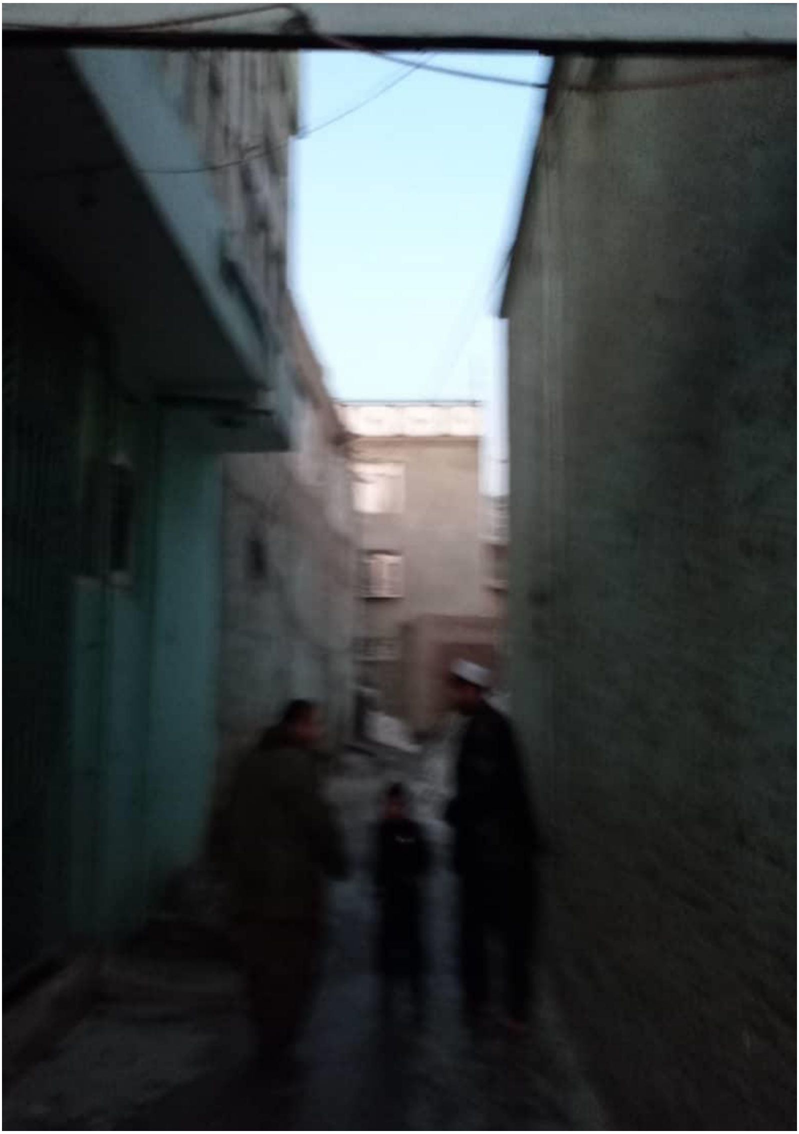

د زړو تنګو کوڅو انځور

ketabton.com - The Digital Library

د نويو ودانيو سره د لويو کوڅو انځور

ketabton.com - The Digital Library

د زړو تنګو کوڅو انځور

ketabton.com - The Digital Library

د زړو تنګو کوڅو انځور

ketabton.com - The Digital Library

د زړو تنګو کوڅو انځور

ketabton.com - The Digital Library

د زړو تنګو کوڅو انځور

ketabton.com - The Digital Library

د بي بي مهرو سيمې چې تجربه لرونکي (تجربه کاره) او تکړه نجاران او ختېګر درلودل، هڅه کوله چې له کوشني ځای څخه ډېره (اعظمي) ګټه پورته کړي، کوټې يې پوښلې، د يوې کوټې په توګه يې کارولې او دا کوټې د تېرېدونکو (مسافرو) د کنټرول له پاره مناسب ځای ګرځېدلی دی.

د دغو ودانيو په مرسته په سيمې کې بهرنيان (د بل ځای کسان) او يا کوڅه ډبي کسان نه شي کولی دېخوا او اخوا وګرځي.

د پوښل شويو لارو لوړوالی يوه شان نه دي او داسې ډيزاين شوي چې يوه آس باندې سپور کس کولی شي په اسانۍ سره له دې سراچې څخه تېر شي، دسراچو لاندې لوړوالی ډيری يې ۲٦۰ سانتي متره دي.

ketabton.com - The Digital Library

د پوښل شوې کوڅې انځور

ketabton.com - The Digital Library

د پوښل شوي کوڅې انځور

ketabton.com - The Digital Library

د پوښل شوې کوڅې انځور

ketabton.com - The Digital Library

د پوښل شوي کوڅې انځور

ketabton.com - The Digital Library

د زړې، تنګې او پوښل شوې کوڅې انځور

ketabton.com - The Digital Library

....

د پوښل شوې او تنګې کوڅې انځور

ketabton.com - The Digital Library

د پوښل شوې او تنګې کوڅې انځور

ketabton.com - The Digital Library

د پوښل شوې او تنګې کوڅې انځور

ketabton.com - The Digital Library

د پوښل شوې او تنګې کوڅې انځور

ketabton.com - The Digital Library

....

د پوښل شوې او تنګې کوڅې انځور

ketabton.com - The Digital Library

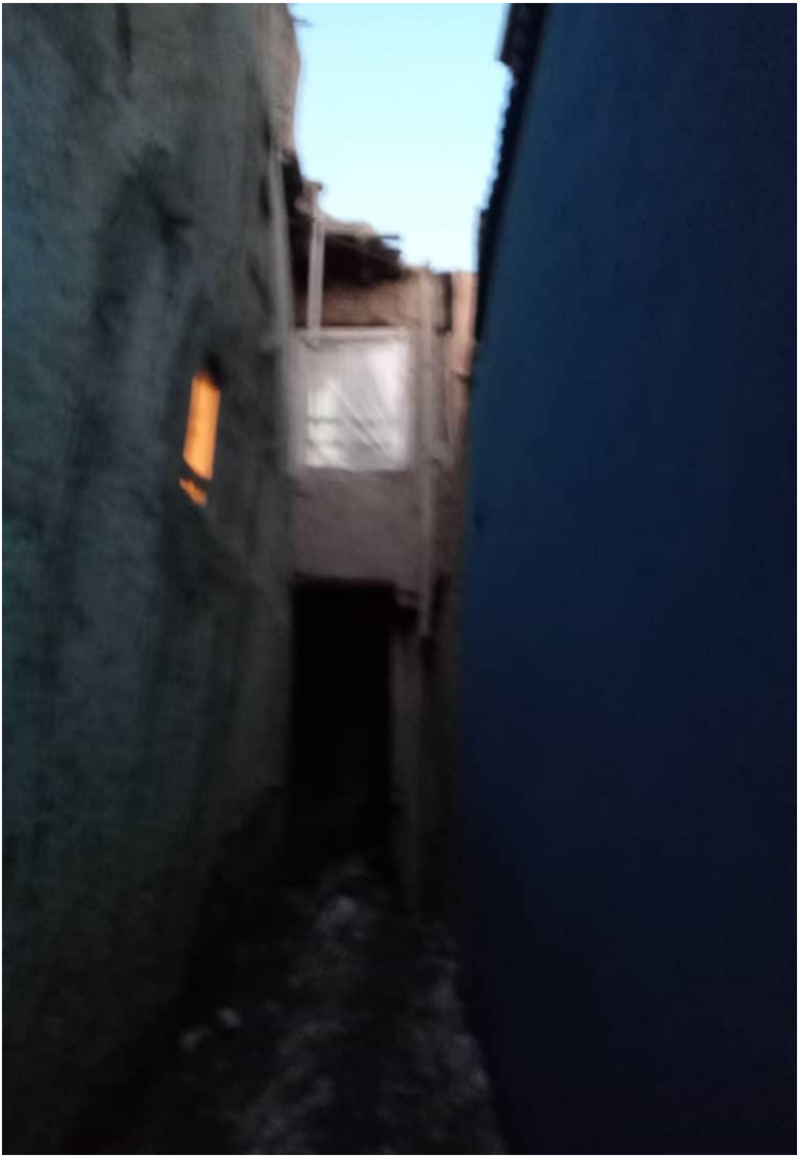

د پوښل شوې او تنګې کوڅې انځور

ketabton.com - The Digital Library

د پوښل شوي او تنګې کوڅې انځور

ketabton.com - The Digital Library

د پوښل شوي او تنګې کوڅې انځور

ketabton.com - The Digital Library

د پوښل شوې او تنګې کوڅې انځور

ketabton.com - The Digital Library

د بي بي مهرو د کوڅې انځور

ketabton.com - The Digital Library

د بي بي مهرو د کوڅې انځور

ketabton.com - The Digital Library

....

د بي بي مهرو د کوڅې انځور

ketabton.com - The Digital Library

د بي بي مهرو د کوڅې انځور

ketabton.com - The Digital Library

....

د بي بي مهرو د کوڅې انځور

ketabton.com - The Digital Library

د بي بي مهرو د کوڅې انځور

ketabton.com - The Digital Library

....

د بي بي مهرو د کوڅې انځور

ketabton.com - The Digital Library

د بي بي مهرو د کوڅې انځور

ketabton.com - The Digital Library

د بي بي مهرو د کوڅې انځور

ketabton.com - The Digital Library

د بي بي مهرو د کوڅې انځور

ketabton.com - The Digital Library

د بي بي مهرو د کوڅې انځور

ketabton.com - The Digital Library

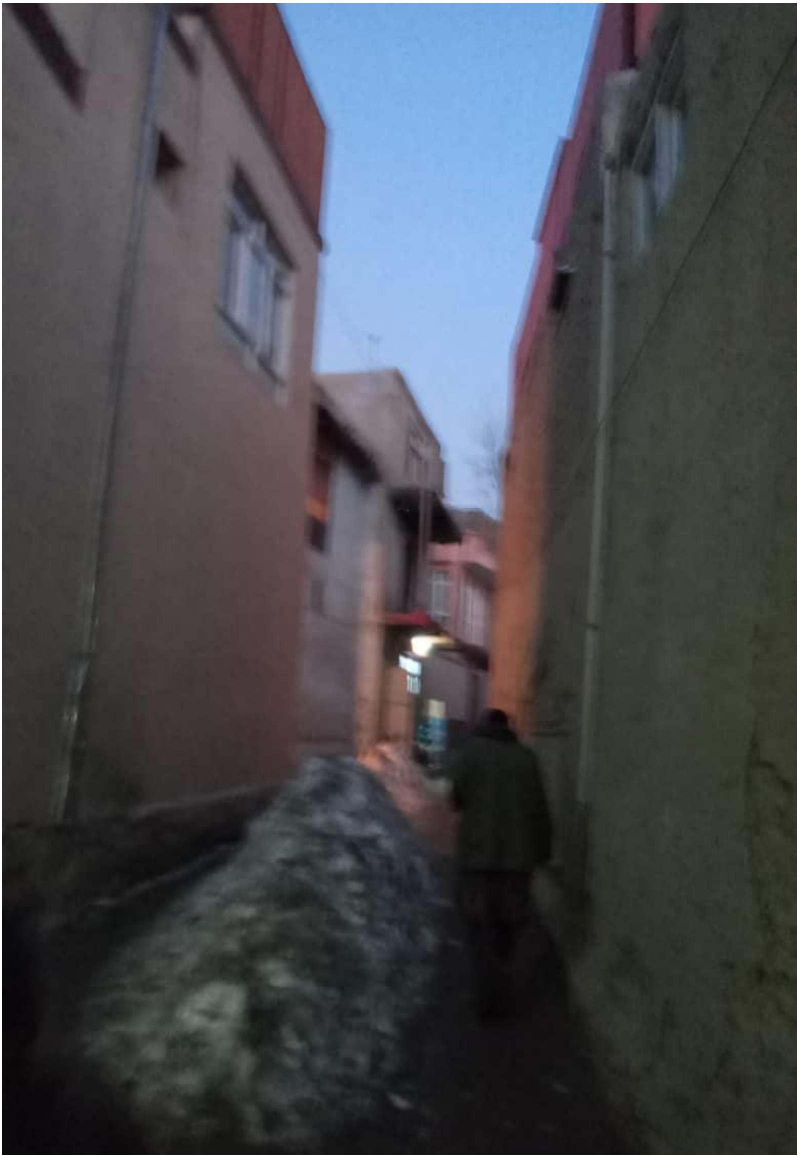

د بي بي مهرو د کوڅې انځور

ketabton.com - The Digital Library

د بي بي مهرو د کوڅې انځور

ketabton.com - The Digital Library

....

د ودانیو ننوتو دروازې اکثره د لرګیو دوې پلې لري چې ۱۳۷ سانتي متره پلنوالی (بر)، ۱۹۰ سانتي متره لوړوالی چې یوه پله یې۵۷ سانتي متره پلنوالی لري، دروازې یوه پله یې هم پوزه (بینیچه) لري.

هره دروازه، د هغې د خوندي ساتلو له پاره یوه زنځیر (دروازې درونکی) لري، د دروازې د ټک ټک وهلو له پاره زنځیر او یا هم کړی (حلقه) په پام کې نیول شوې، مګر د دروازې د بندولو له پاره د دوړو خواوو نه کلک او قوي زنځیرونه لري.

د دروازو چوکاټونه د بېلا بېلو(مختلفو) لرګیو څخه چې ډیر پیاوړي دي، لکه چارماغ (چهار مغز) جوړې شوی دي، که څه هم ځینې یې د ارچوو لرګیو نه پام کې نیول شوي دي.

همدا راز ځینو لرګیو دروازو په مخ کې فلزي ځادر(آهن چادر) اضافه شوی دی، چې د دروازو پلو، پیاوړتیا یې ډېره (زیاته) کړې ده.

ketabton.com - The Digital Library

د یوه کور لوې دروازې انځور

ketabton.com - The Digital Library

....

د يوه کور لوې دروازې د ټکولو زنځير، انځور

ketabton.com - The Digital Library

د يوه کور لوی دروازې ابرم (تمبې) انځور

ketabton.com - The Digital Library

د یوه کور لوی دروازې ارم (تمبې) انځور

ketabton.com - The Digital Library

د يوه کور لوې دروازې اړم (تمبې) انځور

ketabton.com - The Digital Library

د یوه کور لوی دروازې پلې انځور

ketabton.com - The Digital Library

د یوه کور لوی دروازې ارم (تمبې) انځور

ketabton.com - The Digital Library

د یوه کور لوی دروازې ته څېرمه زینې انځور

ketabton.com - The Digital Library

په بي بي مهرو کې د مراد خانی په ځېر دروازې يوه اړم (تمبه) چې په پورتنۍ برخه کې شتون لري او دروازې ته له بهر څخه د خلاصيدو اجازه نه ورکوي، شتون لری.

د دروازې د خلاصولو له پاره، بايد دروازه وټکول شي، ترڅو د کور دننه نه، خلک دروازې ته راشي او هغه خلاصه کړي.

دا اړم (تمبه) په يوه کونج کې د سرتاق (سر طاق) قوي لرګيو سره بنده شوې (تړل شوې) ده.

ketabton.com - The Digital Library

یوه کور د دوهیم پوړ زینې انځور

ketabton.com - The Digital Library

یوه کور د چت موسطي (مسطح) انځور

ketabton.com - The Digital Library

یوه کور د چت موسطې (مسطح) انځور

ketabton.com - The Digital Library

یوه کور د چت موسطې (مسطح) انځور

ketabton.com - The Digital Library

یوه کور د چت موسطې (مسطح) انځور

ketabton.com - The Digital Library

یوه کور د دالان (دهليز) چت موسطې (مسطح) انځور

ketabton.com - The Digital Library

يوه کور سپوږمۍ خوني (ماتاوې خاني ، مهتابي خانه) انځور
چې په درېيم پوړ کې شتون لري

ketabton.com - The Digital Library

....

یوه کور سپوږمۍ خوني (ماتاوې خاني ، مهتابي خانه) انځور
چې په درېيم پوړ کې شتون لري

ketabton.com - The Digital Library

یوه کور سپوږمۍ خوني (ماتاوې خاني ، مهتابي خانه) د ختلو یا لارې انځور
چې په دربیم پوړ کې شتون لري

ketabton.com - The Digital Library

....

د بي بي مهرو په سيمه کې د کورونو چتونه ساده دي، خو ځينې زاړه فليټ لرګين (مسطح) کورونه هم ليدل کېدی شي، چې دا لرګيومسطح نه يوازې د اوسيدو په خونو کې، بلکې د خوب خونو او دالانونو کې هم ليدل کيږي.

سپوږمۍ خونه (مهتاب خانه، ماتوی خانه) هغه کوټه ده چې په وروستي (آخري) پوړ کې شتون (موقعيت) لري، څلور يا درې خواوو ته کړکۍ او د ځانګړو ورځو او ميلمنو له پاره کارول کيږي.

دا سپوږمۍ خونې (ماتوي خانه) د ودانۍ په دواړو خواوو کې شتون لري چې يوه يې د ښځو له پاره او بله يې د نارينوو له پاره په پام کې نيول شوې او جوړې شوې دي.

هره سپوږمۍ خونه ځان ته د ختلو جلا لاره او زينه لري مګر د بام په سر کې يوه د بلې سره بام د لارې نه يو ځای کېدای شي.

دې سپوږمۍ خونو نه د سپوږمۍ په ديارلسمه، څوارلسمه او تر ټولو نه مهمه د يلدا په شپه کې ګټه اخيستل کيږي.

په دې وخت کې، بامونو باندې ماشومان محلي لوبې لکه: پنجاک (پنجاق)، تشلې، پټ پټونی او داسې نورې لوبې کوې، مګر لويان د ورځې په اوږدو کې د کاغذي پتنګ او کله، کله د کوترو(کفترو) په ساتنې او الوزونې بوخت دي.

ketabton.com - The Digital Library

....

پایله:

هغه څه چې د اندېښنې وړ خبره ده، د هېواد د نورو برخو او سیمو په څېر(شان) د بي بي مهرو په سیمې کې هم د ودانیو بې نظمي او نویو ودانیو جوړېدو د پراخېدو، ستونزه ده.

د هېواد په بېلا بېلو سیمو کې، په کار ده چې د بي بي مهرو زړو ودانیو ساتنې، پالنې او بیا رغونې له پاره یوه تخنیکي کمېټه او ټیم جوړ شي، چې د مراد خانی په څېر د نویو ودانیو مخه ونیسي.

البته (مراد خانۍ) د بیا رغونې له پاره زړو توکو لګه لرګیو، ختو او ډبرو څخه په بیارغونې کې، کار اخستل شوی دی.

د څښلواوبو، کانالیزاسیون، برېښنا مرکزي سیستمونه جوړ، تولې کوڅې پخې کړې او بي بي مهرو په یوه زوړ او عصري ښار بدل (تبدیل) کړي.

دا چې بي بي مهرو امارتې (ولسمشرۍ ماڼۍ) او نړیوال هوایي ډګر ته څېرمه شتون او له هوایي ډګر سړک نه هم ښه لید لري، نو دا ودانۍ به د کورنیو او بهرنیو سیلانیانو له پاره یوه ښه د سیاحت، تفریح مرکز وګرځي او د بیارغونې له پاره به ډېرې پیسې راټولې شي.

د کابل ښار د سیمې، د خلکو د هلو ځلو او د وخت په تېرېدو سره د بي بي مهرو کلیو، کوڅو انځورونو اخیستل، کتابونو، مجلو لیکل، کښل (چاپول) او خرڅلاو سره، د بي بي مهرو شهرت په هېواد د ننه او د باندې په نړیوالې کچه هم ډېر شي.

ketabton.com - The Digital Library

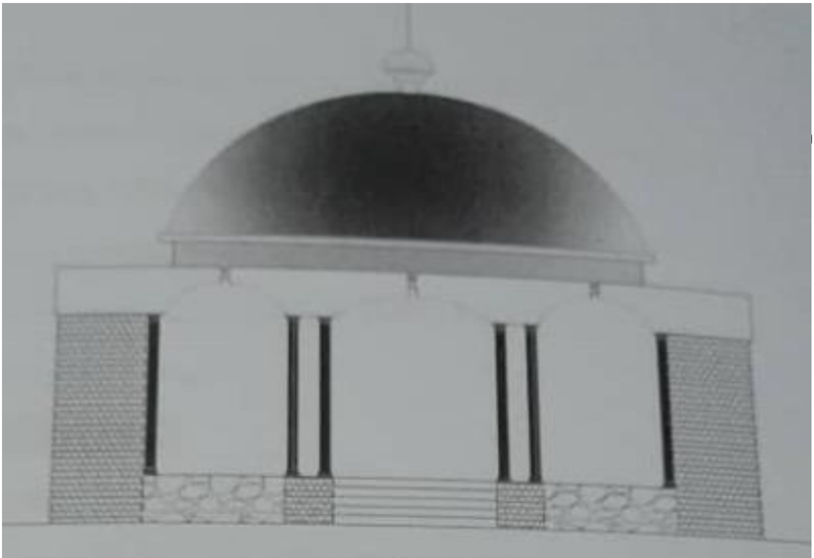

Front Elevation

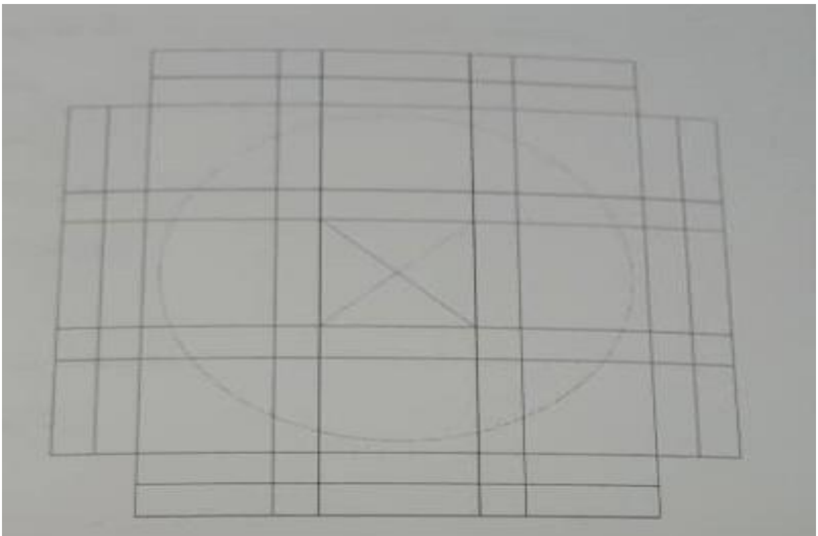

Floor plan

ketabton.com - The Digital Library

د کابل ښار معماري - بي بي مهرو

....

١. معماری افغانستان
٢. اطلاعات، اصول و قواعد طراحی در معماری (بخش شفاخانه ها)
٣. راهنمود طلايي (برای اساتيد انستيتوت های تخنيکي و ساختمانی افغانستان)
٤. رسم تخنيک (گامی به سوی دنيای انجينری) جلد اول
٥. رسم تخنيک (گامی به سوی دنيای انجينری) جلد دوم
٦. اطلاعات، اصول و قواعد طراحی در معماری (بخش اداری)
٧. معماری اصيل شهر کابل (مرادخانی)
٨. معماری شهر کابل (بی بی مهرو)
٩. افغانستان در قرن تکنالوژی
١٠. زونبندی اقليم و زلزله افغانستان
١١. صدقه جاريه / دنيای انجينری
١٢. آموخته های ناب از طراحی تا نظارت جلد اول (١٩٩٠ الی ٢٠٢١)
١٣. داستان حقيقی با مقياس معماری
١٤. فرار از کشور- با تصاوير مستند
١٥. نقش دانشمندان مسلمان در فن معماری و مهندسی
١٦. پخسه در افغانستان
١٧. بنيا نگذاری اولين مساجد توسط افغانها در آسترليا
١٨. آموخته های ناب از طراحی تا نظارت جلد دوم (١٩٩٠ الی ٢٠٢١)
١٩. منار جام – الهامی برای قطب منار

ketabton.com - The Digital Library

....

۲۰. آموخته های ناب از طراحی تا نظارت
جلد سوم (۱۹۹۰ الی ۲۰۲۱)
۲۱. جام یا کلیان (کلان)
۲۲. معماری گل و چوب (معماری شهر کهنه کابل) جلد اول
۲۳. معماری گل و چوب (معماری شهر کهنه کابل) جلد دوم
۲۴. معماری گل و چوب (معماری شهر کهنه کابل) جلد سوم
۲۵. چېر ته چي قانون نه شته (کډوډي د افغانستان په معمارۍ کې)
۲٦. مډرنه جوما تونه ,, پخوا او نن ،،
۲۷. هله جور کو (نی پخسه – مقاوم زلزله)
۲۸. اطلاعات، اصول و قواعد طراحی در معماری (بخش مساجد)
۲۹. اطلاعات، اصول و قواعد طراحی در معماری (بخش مکاتب)
۳۰. هنر و صنعت چوب در مرادخانی
۳۱. هنر و پیشه حکاکي - زرگری در مرادخانی
۳۲. هیچ (چهل داستان واقعی)
۳۳. معماری اصیل شهر کابل
(تشریح مورخ ۱۷ ماه میزان سال ۱۴۰۱ پوهنتون پولی تخنیک کابل)
۳۴. ۴۰- چهل
۳۵. مجنون او گلچین (پښتو ناول)
۳٦. در جستجو (ناول به زبان دری)
۳۷. تفاوت ها تفاوت می آورد (کتاب تصویری)

ketabton.com - The Digital Library

د کابل ښار معماري - بي بي مهرو

....

۳۸. مجموعه از دروس دینی مولوی صاحب خیرالله مخدوم (جلد اول)
۳۹. برف ها آب میشود
۴۰. رسم و تخنیک (گامی به سوی دنیای انجینری) جلد سوم
۴۱. آرزو و امید (ناول به زبان دری)
۴۲. بوډا ښکاري (پښتو ناول)
۴۳. د اسلامي معمارۍ پیل
۴۴. نامنوني ژوي (پښتو ناول)
۴۵. حیوانات شوخ (ناول به زبان دری)
۴۶. مجموعه از دروس دینی مولوی صاحب خیرالله مخدوم (جلد دوم)
۴۷. د شپیلۍ مینه (مه ینه) په کچه ګړۍ کې (پښتو ناول)
۴۸. حشمت خان د کلا معماري
۴۹. د افغان الک او آذري جلۍ مینه (پښتو ناول)
۵۰. د وچو ښونه او پارکونو معماري
۵۱. د یوې ښونکې مینان په یوه ټولګي کې (پښتو ناول)
۵۲. د ژرنده ګړې ماما مینه (پښتو ناول)
۵۳. په اسلامي نظام کې ودانیز پرمختګ
۵۴. شپنه ادې (پښتو ناول)
۵۵. بې زده کړې پوی (پښتو ناول)
۵۶. د مینې تاو (پښتو ناول)
۵۷. (BIM) په خپله ژبه - په نړۍ کې تر ټولو نوې او ګړندۍ کړنلاره د معمارانو او انجینیرانو(انجینرانو) له پاره
۵۸. مجموعه از دروس دینی مولوی صاحب خیرالله مخدوم (جلد سوم)
۵۹. سیدو او عیدو - د کوشنیوالي خواره ملګري (پښتو ناول)

ketabton.com - The Digital Library

....

٦٠. د يوې مياشتې **ناوي** (پښتو ناول)
٦١. دڅاڅکو هار (د يوه سړي لنډې کيسې)
٦٢. د کابل ښار اصلي معماري (مراد خانۍ)
٦٣. کوشنۍ سوداګره (پښتو ناول)
٦٤. د کابل ښار معماري - بي بي مهرو

ketabton.com - The Digital Library

....

د کار لاندې کتابونو لېست

۱. مجموعه از دروس دینی مولوی صاحب خیرالله مخدوم (جلد چهارم)
۲. سرغندوی (ناب، مشهور) پوهٔري
۳. لیونی لېوه
۴. سپین کارغه
۵. سور تنور
۶. خړه بیزو
۷. بندي مرغه
۸. توده برستن
۹. بې وخته باران
۱۰. د ژوند پای

ketabton.com - The Digital Library

....

د امکان او وخت په صورت کې

١. پخسه در افغانستان (به زبان انگلیسی)
٢. تاریخ معماری افغانستان
٣. حویلی های آسمان خراش
٤. ارتباط گذ شته، حال و آینده در معماری
٥. استعداد، سرعت و اقتصاد در معماری افغانستان
٦. شیطان چراغ
٧. خاطره ها

ketabton.com - The Digital Library

Architecture of Kabul City

Bi Bi Mahro

Written by: Architect PHD Hashmatullah Atmar

Date: August - September /2025

Thank you for reading

Find more e-books and articles on Ketabton - your multilingual digital library.

www.ketabton.com

Ketabton - Pashto, Farsi, Arabic & English